

Camilla Geil & Susanne Nilsson

Att se flerspråkiga barns möjligheter

Inledning

Björkbackens förskola är belägen i Gårdsten, ett av Göteborgs mångkulturella områden. Här finns ca 40-45 olika språkgrupper representerade bland ca 6400 invånare.

Förskolan har fyra avdelningar varav en är vår resursavdelning "Nyckelpigan". I vår grupp har vi femton barn och fjorton av dem är flerspråkiga. En tredjedel av barnen är barn som är i behov av särskilt stöd. På "Nyckelpigan" finns det två förskollärare, en barnskötare och en stödresurs. Många i personalgruppen är flerspråkiga.

Vi som arbetar med denna barngrupp har arbetat många år i området och valt att stanna för den intressanta miljön där ständig utveckling sker. Att arbeta med människor från olika kulturer är både roligt och inspirerande, men det ställer stora krav på personalen. Man måste våga ifrågasätta sina egna värderingar och titta kritiskt på sitt förhållningssätt. Det är viktigt att försöka mötas på halva vägen och hitta nya lösningar som känns bra för alla parter.

För att utveckla storstadsområden som är segregerade och har hög arbetslöshet utsågs Gårdsten av regeringen att bli ett av fyra nationella utvecklingsområdena i Sverige. Inom denna s.k. storstadssatsning skulle alla delprojekt bygga på brukarnas egna önskemål och delaktighet i området. Detta för att bryta segregationen, få fler människor i arbete, höja utbildningsnivån, stärka språkkunskaper, ge alla elever bra skolgång, öka trivsel och trygghet i stadsdelen och förbättra folkhälsan. År 2002 övergick projektet till att bli ett lokalt utvecklingsområde inom storstadssatsningen.

I Gårdsten har denna satsning bl.a. resulterat i ett språkutvecklingsprogram. Detta ska skapa förutsättningar för personalen som möter barn med ett annat modersmål än svenska att se barnen ur ett flerspråkigt perspektiv. För att öka personalens kompetens erbjuds all personal en fempoängsutbildning, "Flerspråkiga barns utveckling i förskola/skola".

I denna artikel vill vi visa på vårt språkutvecklande arbetssätt, där vi synliggör flerspråkiga barns möjligheter. Vi pekar på vikten av modersmålets betydelse för andraspråkutvecklingen. Vi beskriver också hur viljan att berätta går som en röd tråd genom hela verksamheten. Avslutningsvis presenterar vi en språkutvecklingsanalys som ligger till grund för en kartläggning av barnens språkutveckling.

Synen på modersmålet

Förskolan skall bidra till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att både utveckla det svenska språket och sitt modersmål.

(Ur *Läroplan för förskola*, 1998)

Modersmålet i hemmet

Föräldrarna har en mycket stor betydelse för barnets förutsättning att bli tvåspråkig. Deras attityder till minoritets- och majoritetsspråket liksom inställning till tvåspråkighet påverkar barnet. Om föräldrarna är negativa till minoritetsspråket eller till tvåspråkighet kan barnen få svårt att inse fördelarna med att vara tvåspråkig och att ha två kulturella tillhörigheter.

(Svensson 1998:196)

Många av våra familjer som talar ett annat modersmål än svenska tycker att det svenska språket är det viktigaste för barnet att lära. Vi hör ofta kommentarer om att det är "för många invandrabarn i gruppen", och många av föräldrarna tycker att det ska finnas fler svensktalande barn. Att tala modersmålet i hemmet är heller ingen självklarhet. Många familjer har etablerat sig i det svenska samhället och växlar mellan de olika språken. Då är det viktigt att ha en dialog med föräldrarna om modersmålets betydelse så att vi pedagoger kan ge föräldrarna en ökad förståelse för hur barn tillägnar sig sitt andraspråk. Här har man som förskolepedagog en viktig roll i att förmedla vikten av att tala sitt modersmål och att detta är grunden för barnet när de lär sig andraspråket. Ett starkt modersmål får barnen att känna social identitet med föräldrarnas ursprungskultur och därmed har de lättare att lära sig nya språk.

Trygghet för ett barn är, bland annat, att bli förstådd av en vuxen som talar barnets språk och som kan förklara vad som händer, trösta och vägleda på ett sätt som barnet förstår. Sådant bereder vägen för det nya språket, tvärtom vad många tror. Att bli förstådd på sitt språk hindrar inte barnet att ta till sig det nya, tvärtom underlättar det.

(Ladberg 1999:43)

Modersmålet i förskolan

Motivation spelar stor roll för hur mycket av det andra språket som lärs in. Eftersom språket är en stark identifikationsfaktor kanske barnet inte vill tala eller lära sig ett språk som av någon anledning upplevs som negativt. Samhällets värderingar, inklusive förskola och skola samt den övriga omgivningens reaktioner spelar stor roll. Alla barn ska inte bara känna sig accepterade utan även välkomna i förskola och skola. Då spelar personalens attityder till barnets hemspråk en stor roll eftersom barnets identitet till stor del ligger i hemspråket.

(Svensson 1998:196)

För många barn är förskolan den enda miljö barnen har för att lära in sitt nya språk. Därför är det viktigt att barnen kan förstå sammanhang både på sitt modersmål och på svenska i förskolan. En annan viktig aspekt är att barnen ska känna en grupptillhörighet med det egna språket och på så sätt lättare knyta an till det svenska språket. Det specifika med förskolan är att vi kan använda inlärningsprocesser både i gruppaktiviteter och vardagliga situationer. Här kan modersmålstränarna bygga broar mellan språken för att underlätta för våra flerspråkiga barn.

Inom storstadssatsningen startade vi ett nytt projekt för att effektivisera modersmålsträningen. På förskolan har vi barn från sex större språkgrupper, där vi kan använda vår flerspråkiga personal. Syftet är att utnyttja alla resurser vi har för att fler barn skall få modersmålsträning på förskolan. Vi arbetar i tvärgrupper i hela huset då varje språkgrupp arbetar utifrån en s.k. språkväska som representerar "deras" land. I språkväskan finns rim och ramsor, sång och musik, muntliga sagor och berättelser, böcker, flaggor, information om landet, pengar, matrecept, flanobilder och mycket mera. Många av föräldrarna bidrar med material och på så sätt arbetar vi fram språkväskan.

Handlingsplaner och språkplaneringssamtal

Utifrån observationer och dokumentationer lägger pedagog och föräldrar tillsammans upp en handlingsplan utifrån strävansmålen i läroplanen. Detta gör vi för att utveckla varje barns förmågor, kompetenser, behov och intressen. Handlingsplanerna utarbetas en gång per termin och innan nästa handlingsplan görs utvärderar man både de kortsiktiga och långsiktiga målen.

När barnet börjar på förskolan har vi ett språkplaneringssamtal där vi diskuterar modersmålet betydelse på förskolan och i hemmet. Pedagogen berättar vad som är språkutvecklande på förskolan och föräldrarna berättar

vad de tycker stimulerar barnens språk i hemmet. Vi kan då också fråga föräldrarna om de vet några ord eller fraser på modersmålet som ofta blir fel när man "översätter" dem till svenska språket. Vi kan på detta sätt lista de ord som barnet kan få svårigheter med. Gemensamt skaffar vi oss på så sätt en uppfattning om hur barnet utvecklar sin tvåspråkighet.

I dessa samtal pratar vi också om föräldrarnas bakgrund och kultur. Föräldrarna får då möjlighet att berätta om sitt hemland, hur man levt där, vad man tycker är viktigt i uppfostran av sina barn, hur man ser på vistelsen här i Sverige, vad man har för framtidsplaner osv. Vi får på så sätt nödvändiga kunskaper om barnets hemmiljö och kan berätta för föräldrarna om hur man arbetar på förskolan, vilka förväntningar man har på föräldrarna och deras barn och då försöka mötas på halva vägen. På köpet får vi ofta, tack vare dessa samtal, en närhet och en god kontakt med föräldrarna som både barn, föräldrar och personal har mycket glädje och nytta av.

Syftet med språkplaneringssamtal är att

- få en bild av barnets språkmiljö (vilka språk som talas, av vem och i vilka situationer),
- få en nödvändig kunskap om barnets behov när det gäller språklig stimulans för att kunna planera och utforma verksamheten,
- vägleda föräldrarna till medvetna val om graden av tvåspråkighet. Tillsammans med föräldrarna planera för barnets tvåspråkiga utveckling och andraspråksinläring och se barnets språkinläring i ett livsperspektiv. Några frågeställningar kan vara: Har barnets båda/alla språk utvecklats väl? Hur kan språken stimuleras? Kommer barnet att börja i svensk klass i skolan?
- stödja föräldrarna i att se sin betydelse för barnets modersmålsutveckling,
- medvetandegöra för sig själv och föräldrarna om vem som har ansvar för barnets utveckling på modersmålet och på svenskan. Vad kan föräldrarna göra och vad kan vi göra?

Språkutvecklande arbetsätt

Det kan ibland vara lätt för oss vuxna att förenkla vårt eget språk när vi pratar med flerspråkiga barn. Vi vill så gärna att barnen ska förstå vad vi säger. Men för att öka barnets ordförråd måste de få höra nya ord som utvecklar deras språkkunskaper. Genom att ge barnen synonymer på saker och ting i deras omgivning gör vi dem uppmärksammade på att en sak kan ha flera namn. Att hela tiden försöka att ligga strax över barnets språkförståelse ställer stora krav på oss pedagoger.

När barnet tittar, lyssnar, känner, luktar och smakar på saker och ting, lär det sig hur världen ser ut och vad den består av. Genom att barnet successivt sammanfogar alla upplevelser utvecklas tänkandet. Erfarenheter leder således till kognitiv utveckling. Den kognitiva utvecklingen leder så småningom till språklig utveckling och till ett språkligt samspel...

(Svensson 1998:30)

I vårt arbete har vi funnit att barnen lättare lär in ny kunskap om de får uppleva med alla sina sinnen. Genom att utforska med känsel, smak, lukt, syn och hörsel görs upplevelsen rikare och det stärker nyfikenheten, intresset och engagemanget. Därför har vi skapat en miljö för att möta barnens behov med en årstidshörna, upplevelserum, berättarkoja och mycket mer. För att öka lusten till lärande har vi byggt upp ett Språkotek. Här finns bra pedagogiskt material som stärker barnets språkutveckling. Materialet främjar såväl enspråkiga som flerspråkiga barns språktillägnande. Språkoteket är en språkbank, där vi fungerar som en utlåningsresurs till alla förskolor i Gårdsten.

Vi låter berättandet gå som en röd tråd och genomsyra hela vår verksamhet. Att berätta folksagor, skrönor, fantasisagor och vardagliga berättelser gör "Nyckelpigan" till en rolig plats att vistas på. Här får barnen utveckla sin fantasi, bli sedda och lyssnade på. Genom att lyfta fram barnens positiva sidor får man barnet att växa och bli starkare i sin självkänsla.

Att arbeta med sagor

Att tydliggöra och leka in språkförståelse genom att konkretisera sagor är ett arbetssätt som vi använder. Vi arbetar efter en fyrstegsmodell där vi går från det konkreta till det mer abstrakta. Genomgången av en saga tar ca tre-fyra veckor. På "Nyckelpigan" har vi sagans dag varje onsdag och vid varje tillfälle berättas ett steg i taget.

- 1. Sagan konkretiseras** På samlingen spelar en ur personalgruppen upp en saga där miljön är konkret uppbyggd. Allt i sagan finns med – huvudpersoner, djur, hus, möbler osv. Vi har byggt upp en liten (golv)teater med rekvisita som berg, träd, grönt gräs (i form av tyg), belysning och ett litet musikstycke som introduktion.

2. **Flanobilder** Till varje saga finns flanobilder. Vid detta tillfälle berättar vi sagan endast med flanobilder.
3. **Bokläsning** Till varje saga finns det även en bok. Vid detta tillfälle läser vi boken och då har barnen hunnit att skaffa sig egna inre bilder av sagan.
4. **Återberättande** Vid detta tillfälle så får barnen återberätta och måla något som de fastnat för i sagan. Detta kan man sedan använda till barnets sagoportfolio. I sagoportfolion samlar vi barnens berättelser, teckningar och kommentarer av sagan.

I vårt Språkotek har vi nu byggt upp ca 20 olika sagor i denna fyrstegsmodell. Allt finns samlat i väskor eller lådor, så det är lätt att använda materialet och framför allt lätt att ta med sig då pedagoger i området kommer för att låna dem.

Muntligt berättande

Berätta om när du var liten! är en vanlig uppmaning från barn som är nyfikna på hur de vuxna busat, älskat, lidit, lekt, ängslats och vågat. Det är ett stort förtroende att få en sådan begäran. Och ett utmärkt tillfälle att praktisera sin berättarkonst till husbehov. Berättelser om människor man känt och miljöer man upplevt är underhållande också för vuxna. Minnen behöver inte vara dramatiska eller uppseendeväckande för att vara värda att uppmärksammas. Förmågan att se och berätta det sällsamma i vardagen är en särskild konst. Berättartekniken kommer ofta spontant, just när man berättar självupplevda historier. Med hjälp av goda lyssnare kan nästan alla människor berätta minnen på ett inspirerande sätt, när de själva är fascinerade av sina upplevelser. Dessutom är berättelser om människor och levnadsöden ofta lätta att lyssna till, därför att man kan leva sig in i huvudpersonens trångmål.

(Ärnström & Hagberg 1991:18)

För att få hjälp att arbeta med att utveckla barnens berättande kontakta- de vi Ulf Ärnström som bl.a. gett ut *Berättarboken* tillsammans med Peter Hagberg. Syftet var att utveckla metoder som tränar och stimulerar barnen att berätta begripligt och intressant, vilket i sin tur stödjer språk- utvecklingen. Tillsammans med Ulf fick vi träna på att använda oss själva

som redskap. Det är vi vuxna som är förebilder och som kan hjälpa barnen att utveckla sitt berättande.

Vad kan man berätta?

Vardagsberättelser och s.k. livsberättelser är något som barn inte alltid naturligt berättar. Små saker i vardagen känns ibland inte så värdefullt att berätta om. I stället är det ofta de stora upplevelserna som barnen berättar för oss. För att implementera och synliggöra verklighetsberättelser är det vi vuxna som måste vara förebilder. Vi började därför att berätta om små saker i vardagen på samlingen, vid matbordet och vid andra tillfällen som erbjöds.

Berättande kring kultur och traditioner är något som vi fick lära oss att införa i barngruppen. I många andra kulturer har man en starkare berättartradition och föräldrarna delar gärna med sig av sina berättelser till oss. Att låta barnen berätta folksagor och skrönor från föräldrarnas ursprungsländer stärker identiteten.

Fantasiberättelser lockar många barns intresse. Här kan vad som helst hända! Att låta barnen ingå i sagan är något som uppskattas. Här kan ett blygt barn få frossa i att vara "den modige" eller det vilda barnet. Vår uppfattning är att barnen har mycket lättare att fantisera än vuxna.

Hur minns man en berättelse?

Det är viktigt att ha en överblick och kunna sammanfatta händelseförloppet i berättelsen. Man måste hitta den röda tråden för att få mjuka övergångar mellan händelserna. Det gäller också att skaffa sig inre bilder av berättelsen; då är det lättare att komma ihåg innehållet. Det är också viktigt att ha en bra slutkläm på berättelsen. Man vill ju att lyssnarna ska komma ihåg berättelsen och föra den vidare. Så lär in den sista meningen utantill!

Hur gör man en berättelse fängslande?

I berättandet använder vi oss själva som redskap och visualiserar berättelsen för barnen på olika sätt. Att förtydliga med kroppsspråk, lägga in ljud, dofter och känslor förgyller berättelsen och ger den karaktär. På så sätt väcker vi olika bilder hos barnen, beroende på vad de själva har upplevt, och varje barn gör sin egen inre resa.

Sagokortleken

Vi arbetar också med en s.k. sagokortlek. Bilderna i denna kortlek är lite skrämmande och mystiska. Det kan vara bilder på troll, prinsessor, gravstenar, båtar, grodor, skog, skattkista, spegel mm. Man använder kortleken på så sätt att man drar tre olika kort eller så kan man styra berättelseinnehållet lite genom att själv välja ut tre kort i leken. Sedan bygger man ihop en berättelse. Det är då viktigt att man håller en röd tråd och får med en huvudperson, plats, problem, några misslyckanden och gärna en lärdom samt ett bra slut. Detta behöver barnen få träna på, så att de förstår hur en klassisk berättelse är uppbyggd. Det är vi vuxna som är förebilder och visar på hur berättarstruktur skapas. Det är då viktigt att barnen får höra många berättelser och sagor innan de själva blir goda berättare. Barnens berättelser spelas in på bandspelare, varje barn har ett eget sagoband där alla berättelser samlas. Dessa kan användas som grund för språkutvecklingsanalys.

Språkutvecklingsanalys

En kartläggning av barns språkutveckling är viktig för att vi på bästa sätt ska kunna stödja barnen i deras utveckling. Genom att göra dessa analyser får man en allsidig, detaljerad beskrivning av vad barnet kan. Språkutvecklingsanalyser görs på alla barn i Gårdsten och skall följa barnet som en språk- och utvecklingsportfolio genom hela skolsystemet.

Detta sätt att beskriva barnets språkutveckling bygger på att språkinläringen ses som en inlärningsprocess. De avvikelser från målspråket eller de innovationer som förekommer i barnets språk, ses som tecken på inlärarens egna hypoteser om hur språket är uppbyggt. Man formulerar sig utifrån den kunskap man hittills tagit till sig, utifrån det man hittills hört.

Syftet med analysen är att

- tidigt uppmärksamma barn med långsam språkutveckling, för att snabbare kunna ge det stöd som behövs,

- se andraspråksutvecklingen som en process och lättare förstå hur andraspråket utvecklas,
- få syn på vad som är svårt i svenskan för barnet,
- koppla barnets språkutveckling till språkmiljön i förskolan och det pedagogiska arbete som barnet erbjuds,
- vårt intresse för barnets språkutveckling motiverar barnet och skapar lust att lära mer,
- i utvecklingssamtalen med föräldrarna kunna beskriva hur barnets språk utvecklas,
- i överlämningsamtalen kunna beskriva barnets språkliga behov.

Berättargrupper

För att lättare få in analystillfällena i det vardagliga arbetet har vi infört planerade berättelsestunder. Barnen är indelade i fyra åldersblandade grupper så att de större barnen kan inspirera de mindre när de berättar. De större barnen får vara en förebild för de yngre, då de oftast har en mer innehållsrik berättelse. Då ges det tillfälle för ovana berättare att kopiera någon annans berättelse.

Muntligt berättande i sagokojan (grupp 1)

Här berättar först pedagogen en fantasiberättelse, en skröna eller någon folksaga. Sedan berättar barnen.

Golvteater (grupp 2)

Ett stort vitt papper placeras på golvet. Barnen får nu tillsammans komma överens om vad som ska skapas på pappret. Det kan vara en stad, en skog, månen, en bondgård m.m. Alla barnen får rita något som ska tillhöra den värld de bygger upp. Efter detta plockar pedagogen fram små saker som passar till den värld som barnen har bestämt att bygga. Barnen fortsätter att rita och bygger ihop en fantasivärld, där de med hjälp av sakerna leker in en berättelse.

Sinnesberättelser i upplevelserummet (grupp 3)

Här berikar vi barnens inre värld med en sinnesberättelse. Här får barnen uppleva med alla sina sinnen då vi försöker visualisera berättelsen. Det kan t. ex. vara en ballongfärd bland molnen eller en skogsberättelse där vi beskriver hur det känns att få dansa med älvorna. För att förstärka berättelsen använder vi oss av avslappnande musik, dofter och efteråt får barnen massage.

Sagokorten (grupp 4)

En vuxen och max tre/fyra barn går till "sagorummet" där en mysig stämning skapats. Med oss har vi också en bandspelare, barnens egna kassettband och sagokortleken (till fantasiberättelser). När man spelar in berättelsen är det viktigt att barnen inte uppfattar det som en testsituation. Därför börjar alltid den vuxne att berätta med sagokorten, sedan är det barnens tur att berätta den styrda berättelsen. Barnen får också berätta en berättelse ur verkligheten, små vardagliga händelser, ett besök på Liseberg eller en födelsedag. Det innebär att på en månad har vi vandrat igenom alla berättarstunder med vår grupp. Vi får då berättelser från varje barn som vi skriver ut och som vi sedan använder som underlag för språkutvecklingsanalyser. Den fria och den styrda berättelsen transkriberas en gång per termin. Dessa ligger till grund för utvecklingssamtal och då har vi mycket att berätta om barnets språkutveckling.

Språkutvecklingsanalys

Här är en berättelse från en 4,5-årig flicka:

Det var en gång en prins, han skulle gå,
någon ville gå i slottet, man måste gå genom
regnbågen och gå på en bro.
Och sen fanns det en vacker prinsessa.
Hon hade en fin spegel och sen blev sönder hennes
spegel. Sen fick hon en ny spegel, som kan aldrig bli sönder.
O sen fick hon, o sen gifte hon sig i ett stort slott.

Innehåll och berättarstruktur

Vi börjar med att titta på innehållet och berättarstrukturen:

- Finns det en röd tråd i berättelsen?
- Berättar barnet i högar (t.ex. ett sagokort åt gången)?
- Finns det en början, en handling och ett slut?
- Finns det en höjdpunkt?
- Följer berättelsen sagans mönster (huvudperson, plats, problem, misslyckanden, avslutning, lärdom)?
- Har barnet förgyllt berättelsen med t.ex. ljud, doft m.m.?

Detta är en klassisk berättelse som har en början, en mitt och ett slut. Flickan har med en huvudperson, en plats, ett problem och en bra avslutning. Berättelsen följer en röd tråd även om det saknas tydliga kopplingar mellan berättelsens olika delar. Det verkar som om hon mer har berättat

om ett sagokort i taget. Här är det viktigt att relatera till barnets åldersmässiga mognad, och för en fyraåring är detta en vanlig strategi. Flickan berättar om det hon ser på sagokorten (*man måste gå genom en regnbåge och gå på en bro*) men lyckas också utveckla och bygga ut berättelsen (*sen fick hon en spegel som aldrig blir sönder*). Det visar att hon har tillägnat sig sagans mönster.

Språkliga kvaliteter

Därefter går vi in på den språkliga delen. Vi arbetar med ett grammatikschema med de vanligaste ordklasserna: substantiv, adjektiv, verb, pronomen, konjunktioner och prepositioner. Där sätter vi in alla ord i berättelsen. Strecken efter ett ord i kolumnen anger hur många gånger orden är upprepade.

substantiv	adjektiv	verb	pronomen	prepositioner	konjunktioner
en gång	vacker	var	det //	i //	och ///
en prins	fin	skulle gå	han	genom	sen ////
slottet	sönder //	ville gå	man	på	
regnbågen	ny	måste gå	hon ///		
prinsessa	stort	fanns	hennes		
spegel ///		hade	sig		
slott		blev	någon		
bro		fick /	stort		
		kan bli			
		gifte	sig		

När man analyserar språket utifrån grammatikskemat ser man att hon böjer substantiv och adjektiv (*en fin spegel, ett stort slott*) och dessutom bygger hon ut substantiven med efterställda bestämmingar (*en ny spegel som aldrig kan bli sönder*). Korrekt utbyggda verbfraser finns också (*skulle gå, ville gå*). Även prepositonsanvändningen fungerar. Vidare använder hon rätt form av pronomen, vilket är intressant att uppmärksamma. Flickan har nämligen persiska som modersmål och i persiskan används inte hon/han, utan man nämner personen vid namn eller benämner kön

t.ex. "flickan går till affären eller Sara går till affären". I denna berättelse klarar hon svenskans pronomenanvändning. Hon säger *Det var en gång en prins – han skulle gå och en vacker prinsessa – hon hade en fin spegel*. När det gäller tempus kan vi se att flickan i huvudsak har ett då-perspektiv men växlar vid ett par tillfällen till ett nu-perspektiv, vilket fungerar i sammanhanget. Även ordföljden klarar hon (*som blev, sen fick*).

Kommunikationsstrategier

Barn använder sig av olika strategier när de ska förmedla sig till sin omgivning. Här följer några exempel:

- Kroppsspråk (pekar, gör gester och grimaser)
- Förenklingar (t.ex. "mamma cykel" ist.f. mamma har en cykel)
- Hela fraser (t.ex. "det var en gång")
- Generaliseringar (t.ex. "pojkar – flickor – tjejer")
- Överanvändningar (t.ex. "gå" istället för åka).
- Omskrivningar (t.ex. "en sån som prinsessa har på huvet" ist.f. en krona)
- Hittar på/uppfinner nya ord (t.ex. "mackbryggare" ist.f. brödrost)
- Risktagare (berättar ohämmat, vågar göra fel)
- Riskundvikare (kopierar andras berättelser, mycket hjälpsökande)

Man kan se att den här flickan är en risktagare; hon berättar ohämmat och är inte rädd att göra fel. Hon behöver inte något stöd från den vuxne utan berättar självständigt. Några andra särskilda strategier är inte synliga i denna berättelse.

Helhetsintryck

Sammantaget kan vi konstatera att den här flickan har kommit en bra bit i sin andraspråkutveckling. Hon klarar av berättarstrukturen och hon har börjat bygga ut fraserna.

Slutord

När man arbetar i ett mångkulturellt område och möter flerspråkiga barn, krävs det stora kunskaper av oss pedagoger. Det gäller att förstå hur andraspråket utvecklas och att modersmålet har en stor betydelse i denna process. Genom att arbeta med språkutvecklingsanalyser som metod får man en allsidig och detaljerad uppföljning av barnets språkutveckling. Detta arbetssätt synliggör barns lärande och visar på vilka förmågor barn kan uppnå.

I mötet med olika kulturer kan ens egna värderingar, normer och attityder ställas mot andras synsätt. Då har man som pedagog en skyldighet att sätta sig in i andra människors sätt att se på verkligheten. Det gäller att förstå utan att döma och att skilja mellan att förstå och att acceptera.

Att ta tillvara barnets kompetenser och framhäva detta i gruppen får barnet att växa och vilja berätta mera. I vår grupp har vi fått många små berättare som älskar att utöva sina konster för de andra barnen. Under den fria leken är det inte ovanligt att se något barn som sitter och berättar för de andra barnen. Detta ser vi som ett bra betyg på att vårt arbetssätt fungerar. Det är så roligt att se den berättarglöd vi vuxna inspirerat i barngruppen!

Vi i arbetslaget har lyckats lyfta fram varandras olika kompetenser genom att ha en varm och öppen atmosfär och en tillåtande miljö. Därmed skapar vi en vi-känsla där alla känner sig delaktiga i detta arbetssätt.

”En näringsrik jord får fröet att gro och växa upp till en praktfull blomma.”

Referenser

Ladberg, G. (1999). *Tvåspråkig, flerspråkig eller bara enspråkig?* Stockholm: Författares Bokmaskin

Svensson, A-K. (1998). *Barnet, språket och miljön*. Lund: Studentlitteratur.

Läroplanen för förskolan (Lpfö98). (1998). Utbildningsdepartementet

Ärnström, U. & Hagberg, P. (1995). *Berättarboken*. Stockholm: Kulturkemi förlag.

Sagokortleken kan man köpa in från Sama Förlag.

Vill man veta mer om Gårdstensprojektet kan man gå in på:

www.gardstensprojektet.goteborg.se

Vill man veta mer om oss på Språkoteket och vad vi har att erbjuda kan man gå in på vår hemsida: <http://www.sprakoteket.tk>